

Aan de Minister van VWS
Mevrouw drs. E.I. Schippers
Postbus 20530
2500 EJ DEN HAAG

Datum : 8 november 2013
Ref : MP/mm/1311071
Betreft : verzoek tot het regelen van het beroep orthopedagoog-generalist in de Wet BIG

Geachte mevrouw Schippers,

De Nederlandse Vereniging van Pedagogen en Onderwijskundigen (NVO) dient met deze brief het verzoek in om het beroep orthopedagoog-generalist¹ onder artikel 3 van de Wet BIG te laten vallen. Daarbij gaan we uit van de criteria die u noemt in uw brief aan de Tweede Kamer van 3 maart 2011 met als kenmerk MEVA/BO-3053860.

De motivatie van het belang van het wettelijke verankeren van het beroep orthopedagoog-generalist voor cliënten en de onderbouwing van de urgentie zetten wij hieronder uiteen.

Bescherming van de cliënt met bekwame beroepsbeoefenaren

Evenals voor u is beroepsregistratie voor de NVO een belangrijk instrument om de kwaliteit van diagnose en behandeling voor cliënten te garanderen. Om die reden heeft de NVO private registers voor zowel de Basis-(Ortho)pedagoog als voor de Orthopedagoog-Generalist ingericht. Alle leden van de NVO zijn gehouden aan de Beroepscode van de NVO en vallen onder het bijbehorende tuchtrecht. Voor professionals in beide registers geldt periodieke herregistratie. Orthopedagogen-generalist zijn postuniversitair opgeleide professionals. Zij hebben een tweejarige generieke beroepsvormende vervolgopleiding afgerond, die bestaat uit een combinatie van cursorisch onderwijs, literatuurstudie, praktijkopdrachten, supervisie en begeleide werkervaring.

Het centrale vakgebied van de orthopedagoog-generalist betreft de ontwikkeling van kinderen en jongeren en is gericht op het voorkomen, verminderen en opheffen van opvoedingsproblematiek en het optimaliseren van opvoedingsrelaties en opvoedingssituaties. Verder werken zij met volwassenen die in een persoonlijke afhankelijkheidssituatie verkeren, zoals mensen met een verstandelijke beperking, met functiestoornissen, etc. Zij signaleren en behandelen opvoedingsvraagstukken, stagnaties in ontwikkeling, gedragsstoornissen en disfuncties en begeleiden kinderen met blijvende beperkingen en hun omgeving. Orthopedagogen-generalist werken vaak direct met kinderen, jongeren en hun ouders, maar vaak ook indirect: zij adviseren en begeleiden dan andere professionals die direct met kinderen, jongeren en hun opvoeders werken.

---

¹ In deze brief worden registers aangeduid in hoofdletters en gelijknamige beroepen in kleine letters.

Orthopedagogen-generalist kenmerken zich door een manier van werken die veranderingsgericht is en een optimaal beroep doet op de opvoedingsomgeving van de cliënt. Orthopedagogen-generalist zijn betrokken bij vaak kwetsbare cliëntgroepen en hun professioneel handelen heeft vaak direct effect op de levenssfeer van deze cliënten en hun directe omgeving. Juist daarom is borging van de bekwaamheid van de beroepsgroep van evident belang voor cliënten.

Ter illustratie een voorbeeld van een 18-jarig meisje dat verblijft in een gesloten instelling. Hoogoplopende stress vanwege onduidelijkheid over haar financiële situatie blokkeert haar zo, dat het de behandeling in de weg staat. De orthopedagoog-generalist ondersteunt haar bij haar handelingen om die financiële situatie op orde te krijgen. Daarmee bereikt hij dat de voorwaarden voor een succesvolle behandeling worden gecreëerd, maar ook dat het meisje leert om dit soort praktische problemen zelfstandig op te lossen.

Uw brief van 3 maart 2011 gaat uit van belang van 'de juiste zorgverlener op de juiste plaats' om zowel de kwaliteit als de doelmatigheid van de zorg in het belang van de cliënt te verbeteren. Juist om dat voor de hierboven beschreven cliëntgroep te borgen, is opname van de orthopedagoog-generalist als basisberoep in de Wet BIG naar onze mening noodzakelijk.

Wij verwijzen hierbij ook naar de petitie '*Erkende pedagoog*', die met ruim 3000 handtekeningen werd gesteund en die hetzelfde bepleit als wij met dit verzoek doen.

Urgentie van de aanvraag voor cliënten

In uw brief aan de Tweede Kamer van 2 september jl. hebt u de orthopedagoog-generalist in 2014, tot aan het van kracht worden van de nieuwe Jeugdwet, alsnog in de gelegenheid gesteld te fungeren als hoofdbehandelaar in de generalistische basis GGZ. In het nieuwe Jeugdzorgstelsel zal, naar alle waarschijnlijkheid, sprake zijn van twee registers, het BIG-register en het Kwaliteitsregister Jeugd. Op dit moment is echter nog onduidelijk op welke domeinen dit laatstgenoemde register binnen de brede jeugdzorg van toepassing zal zijn, en vanaf wanneer. Wel duidelijk is dat het BIG-register voor alle domeinen in de Jeugdzorg relevant is; dat is nu al het geval en ook vanaf de transitie Jeugdzorg, die vanaf 2015 van kracht zal zijn.

Een aanzienlijk deel van de orthopedagogen-generalist werkt bovendien niet in de jeugdzorg, maar in de gehandicaptenzorg en de geestelijke gezondheidszorg voor volwassenen. Voor hen is, in ieder geval in de GGZ, opname in het BIG-register noodzakelijk om vanaf 2015 als hoofdbehandelaar te kunnen fungeren.

Om beide redenen is haast geboden met deze aanvraag. Wij realiseren ons dat met een eventuele aanpassing van de Wet BIG reguliere doorlooptijden gemoeid zijn, maar willen u toch wijzen op de urgentie voor onze achterban en vooral voor hun specifieke cliëntgroepen.

Borging van kwaliteit door opname van de beroepsgroep in de Wet BIG

Hieronder gaan wij per criterium, zoals u die noemt in uw brief van 3 maart 2011, in op de meerwaarde die opname van de beroepsgroep orthopedagoog-generalist in de Wet BIG heeft voor cliënten.

Noodzaak tot regelen in het belang van de volksgezondheid

De Wet BIG beoogt zorg aan cliënten door de daarvoor best geëquipeerde zorgverlener. Bovendien wil zij bewerkstelligen dat deze de zorg doelmatig is. De NVO is ervan overtuigd dat de cliëntgroep van de orthopedagogen-generalist (zoals gezegd kinderen, jongeren, volwassenen in een persoonlijke afhankelijkheidsrelatie en hun opvoeders) het beste zorg kunnen krijgen van een

specifiek daarvoor opgeleide en daarop toegeruste professional, die bovendien zijn kennis en vaardigheden op dit vlak aantoonbaar onderhoudt. Kinderen en jongeren zijn fysiek, psychisch en sociaal nog in ontwikkeling en dat vergt een specifieke wijze van kijken, diagnosticeren en behandelen. Dit specifieke deskundigheidsgebied is (nog) niet geborgd (met beroepen die onderdeel uitmaken van de) in de Wet BIG. Zo ontstaat het risico voor kinderen, jongeren en hun ouders dat niet altijd de best geëquipeerde zorgverlener wordt ingezet.

Weliswaar heeft de NVO haar eigen registers, met speciaal op deze doelgroepen toegeruste professionals, maar zowel de overheid als werkgevers laten regelmatig blijken meer waarde te hechten aan het BIG-register. Recentelijk hebt u dat bevestigd door uw besluit dat alleen BIG-geregistreerden in aanmerking komen voor het hoofdbehandelaarschap in de specialistische GGZ en aanvankelijk ook in de generalistische basis GGZ. Dat versterkt onze zorg dat juist de cliëntgroepen waarop orthopedagogen-generalist experts zijn én die soms buitengewoon kwetsbaar zijn, niet vanzelfsprekend de zorg krijgen van de daartoe best geëquipeerde professional. Uit de casuïstiek die wij u in het kader van onze actie over het hoofdbehandelaarschap hebben gestuurd, blijkt bovendien hoe kostenverhogend het kan werken als orthopedagogen-generalist zouden moeten fungeren onder een hoofdbehandelaar met een niet-specifieke expertise van deze cliëntgroepen en hoezeer dit leidt tot tekorten in zorgaanbod en daardoor wachtlijsten.

Het hoofdbestanddeel van de werkzaamheden is gericht op individuele gezondheidszorg

Het beroepsmatig handelen van de orthopedagogen-generalist is primair gericht op een cliënt, met als doel diens fysieke, geestelijke en sociale gezondheid te bevorderen en/of te bewaken. Het deskundigheidsgebied van orthopedagogen-generalist is het diagnosticeren, indiceren en behandelen van kinderen, jongeren, volwassenen in een persoonlijke afhankelijkheidsrelatie en hun opvoeders dan wel het aansturen van diagnostische en/of behandeltrajecten.

In de bijlage is het huidige (beknopte) competentieprofiel van de orthopedagoog-generalist opgenomen. De NVO actualiseert op dit moment het betreffende profiel aan de hand van het CanMeds-model. Zodra het herziene beroepscompetentieprofiel orthopedagoog-generalist gereed is, naar verwachting eind van dit jaar, zenden wij dat na.

Er is sprake van een basisberoep, te onderscheiden van een functiebenaming, differentiatie of specialisme

Zoals gezegd heeft de orthopedagoog-generalist een tweejarige, specifieke, postuniversitaire opleiding afgerond. Het betreft een generieke beroepsopleiding, wat garandeert dat de beroepsbeoefenaren inzetbaar zijn in de volle breedte van de individuele gezondheidszorg voor kinderen, jongeren en hun ouders en voor volwassenen die in een persoonlijke afhankelijkheidssituatie verkeren. In hun loopbaan kunnen beroepsbeoefenaren zich verder professionaliseren in de zorg aan specifieke cliëntenpopulaties of in het bieden van zorg in specifieke sectoren van het zorgdomein.

De opleiding wordt verzorgd op vier plaatsen in het land: Amsterdam, Leiden, Groningen en Eindhoven en is geaccrediteerd door de NVO. Als zij dat willen kunnen orthopedagogen ook een individueel opleidingstraject volgen dat bestaat uit geaccrediteerde onderdelen en dat als geheel is goedgekeurd door de NVO.

Op dit moment onderzoekt de NVO de mogelijkheden en het maatschappelijk draagvlak voor het realiseren van een specialisme analoog aan het niveau van artikel 14 Wet BIG. In dat kader wordt nog een apart beroepscompetentieprofiel voor de zogenaamde orthopedagoog-specialist ontwikkeld.

Onderscheid van het werktelein ten opzichte van andere beroepsgroepen

Het werk van de orthopedagoog-generalist onderscheidt zich ten opzichte van dat van andere gedragswetenschappelijke beroepsgroepen in de individuele gezondheidszorg nadrukkelijk op twee aspecten. Zoals gezegd is de beroepsgroep specifiek en generiek opgeleid voor het zorgdomein van kinderen, jongeren en hun ouders en van volwassenen die in een persoonlijke afhankelijkheidssituatie verkeren. Ten tweede zijn orthopedagogen-generalist naast het individu ook expliciet gericht op de opvoeders, juist omdat het om cliënten in een opvoedingscontext gaat. Die opvoeders kunnen mede-oorzaak zijn van het probleem (denk aan vechtscheidingen, kindermishandeling, multi probleemgezinnen, maar ook aan te hoge verwachtingen en eisen die ouders aan een kind stellen, of juist overbeschermend gedrag) maar ook bijdragen aan de oplossing².

Overigens is er, zoals het geval bij vele beroepen, sprake van enige overlap tussen beroepsgroepen. Net als psychologen hebben kunnen universitaire opgeleide orthopedagogen na een postmastertraject worden toegelaten tot de registers gezondheidszorgpsycholoog Wet BIG en psychotherapeut Wet BIG. De NVO kent leden die staan geregistreerd in zowel onze eigen registers als in het BIG-register, maar ook leden die in het BIG-register zijn opgenomen én nog in een aantal andere, al dan niet private, registers (bijvoorbeeld bij het NIP als Kinder- en Jeugdpsycholoog). Professionals kunnen dus in meerdere beroepsregisters opgenomen zijn en meerdere beroepen uitoefenen.

Qua opleidingsniveau en beroepsbekwaamheidsniveau zijn de huidige psychologische basisberoepen Wet BIG en de van orthopedagoog-generalist aantoonbaar gelijkwaardig. Voor de betreffende beroepsopleidingen geldt een gelijke omvang van cursorisch onderwijs, supervisie en begeleide werkervaring. Uiteraard kennen de opleidingen een van elkaar verschillend inhoudelijke curriculum. Dat is juist de reden dat wij als NVO opname van de orthopedagoog-generalist in de Wet BIG als artikel 3 beroep bepleiten.

Het beroep van orthopedagoog-generalist

Het beroep van orthopedagoog-generalist is al vele jaren in de kern herkenbaar en gevormd. Het beroep van pedagoog wortelt in de Franse Verlichting en de Duitse Romantiek. Het is sinds begin van de vorige eeuw, met name in Nederland en Duitsland, een apart beroep. Er bestaan universitaire bachelor- en masteropleidingen bij vrijwel alle Nederlandse Universiteiten. De instroom is de afgelopen jaren zelfs, soms aanzienlijk, toegenomen. Sinds het begin van de 21e eeuw bestaat de postmasteropleiding en het private register voor orthopedagogen-generalist. Er zijn relaties met andere postmasteropleidingen (bijvoorbeeld de opleiding schoolpsycholoog) en in 2014 start een pilot Erkennen van Eerder Verworven Competenties (EVC) voor de kwalificatie orthopedagoog-generalist.

Zoals gezegd werken orthopedagogen-generalist op basis van de eigen professionele standaarden, voor een specifieke cliëntengroep. Zij laten zich in het beroepsmatig handelen leiden door de vigerende wet- en regelgeving en de regels van de beroepsethiek. Een lid kan door het tuchtcollege van de NVO de maatregel 'ontzetting uit het lidmaatschap van de vereniging' opgelegd krijgen. Het bestuur van de NVO kan bovendien een lid royeren wanneer voortzetting vanwege de vereniging van het lidmaatschap niet kan worden gevergd.

Begin dit jaar heeft de NVO zich gedwongen gevoeld een lid te royeren, omdat dit lid veroordeeld bleek te zijn wegens misbruik. De maatregel is gepubliceerd. Gelukkig komen dergelijke situaties slechts zeer incidenteel voor en voor de NVO is het meer dan vanzelfsprekend om direct maatregelen

---

² www.koersnvo.nl

te nemen. Opname van de beroepsgroep in de Wet BIG biedt verwijzers, werkgevers, financiers en cliënten echter meer garantie dan ons private register biedt.

De toegepaste behandelmethoden zijn in principe evidence based

De beroepsethische normen waaraan we hierboven al refereerden, eisen van de beroepsgroep dat zij werkt volgens de meest recente wetenschappelijke kennis en de nieuwste praktijkinzichten. Zij mag afwijken, maar dat moet dan wel beredeneerd en in het belang van de cliënt zijn. Het 'pas-toe-of-leg-uit-principe'. Orthopedagogen-generalist zijn dus gehouden aan het benutten en toepassen professionele standaarden, zoals evidence-based behandelmethoden. Desgewenst moet de individuele professional daarover altijd verantwoording kunnen afleggen.

Er bestaan databanken met evidence-based behandelmethodieken en de beroepsgroep ontwikkelt, vaak samen met andere actoren, protocollen en richtlijnen.

Er is sprake van professionele zelfstandigheid ten opzichte van andere beroepsbeoefenaren

Orthopedagogen-generalist worden op basis van hun bekwaamheid bevoegd geacht om geheel zelfstandig en professioneel op autonome wijze hun beroep uit te oefenen op basisberoepsniveau artikel 3 Wet BIG. Dat is op veel plekken in de individuele gezondheidszorg staande praktijk en in diverse (lagere) wetgeving geformaliseerd. Een voorbeeld daarvan is de definitie van de 'gekwalificeerde gedragswetenschapper' in het *Uitvoeringsbesluit van de Wet op de Jeugdzorg* dat de orthopedagoog-generalist en de gezondheidszorgpsycholoog in één adem noemt. Orthopedagogen-generalist zijn op grond van de voor hen geldende beroepsethische normen te allen tijde zelf aanspreekbaar op hun professionele handelen en op het bewaken van hun eigen professionele werkzaamheden en identiteit. Zij kunnen zich voor dat handelen niet verschuilen achter andere professionals of beroepsbeoefenaren, ook niet als zij onder verantwoordelijkheid van een specialist, zoals een klinisch psycholoog of een psychiater, individuele gezondheidszorg verlenen.

Titelbescherming is primair in het belang van de cliënten?

Het wettelijk regelen van het beroep maakt het beroep, de bekwaamheid en de bevoegdheid voor de burger transparanter en overzichtelijker. Cliënten kunnen dan gemakkelijker en sneller bepalen of zij te maken hebben met een deskundig en zorgvuldig handelende beroepsbeoefenaar. Zoals gezegd is het juist voor deze cliëntgroep belangrijk dat een professional de toegang tot het beroep ontzegd kan worden.

Zoals eerder gezegd is het nog onduidelijk wat de reikwijdte wordt van het toekomstige Kwaliteitsregister Jeugd onder de nieuwe Jeugdwet en vanaf wanneer dit register operationeel is. Het is echter al vanaf de overheveling van alle hulp en zorg aan jeugdigen per 2015 voor cliënten van belang de juiste en adequaat toegeruste zorgverleners te kunnen herkennen en vergelijkbaarheid van beroepen mogelijk te maken. Door het onderbrengen van de orthopedagoog-generalist in kwaliteitskader van de Wet BIG neemt de beoogde transparantie voor cliënten in alle domeinen van jeugdhulp toe.

De omvang van de beroepsgroep en de werkvelden

De beroepsgroep bestaat uit circa 1550 orthopedagogen-generalist. Per jaar worden er gemiddeld 70 nieuwe beroepsgenoten toegelaten tot ons private register. Circa 850 professionals behoren op dit moment uitsluitend tot deze beroepsgroep, ruim 800 beroepsgenoten oefenen tevens een Wet BIG basisberoep uit.

Op basis van de ons beschikbare gegevens zijn meer dan 700 orthopedagogen-generalist werkzaam in de individuele gezondheidszorg zoals die wordt gevormd door de geestelijke gezondheidszorg,

inclusief vrijgevestigden, en de gehandicaptenzorg³. Dat betekent overigens geenszins dat de anderen die overwegend in de jeugdzorg en het onderwijs werken, geen werkzaamheden verrichten binnen het gebied van de individuele gezondheidszorg. Ook zij verrichten vaak diagnostiek en zorgen, met andere begeleiders of docenten, voor een goede behandeling van de cliënt (of leerling). Ook deze werkzaamheden worden gerekend tot het deskundigheidsgebied van de orthopedagoog-generalist.

Voor zover níet sprake zou zijn van werkzaamheden die gericht zijn op de individuele gezondheidszorg, kunnen die worden aangemerkt als 'gelijkgestelde werkzaamheden' zoals die ook voor gezondheidszorgpsychologen geldt in het kader van de periodieke herregistratieregeling Wet BIG. Deze gelijkgestelde werkzaamheden zijn ondanks hun niet-direct cliëntgebonden karakter wel te kenmerken als activiteiten op het centrale vakgebied van de orthopedagoog-generalist.

Tot slot

De NVO is uiteraard bereid om haar verzoek nader mondeling toe lichten of aanvullende informatie te verstrekken en vragen te beantwoorden. U kunt daarvoor contact opnemen met Denis Koets, senior beleidsmedewerker, via d.koets@nvo.nl of via zijn mobiele telefoonnummer 06 - 83 23 20 64. In verband met onder andere het moment van het van kracht worden van de Jeugdwet verzoek ik u deze aanvraag met spoed in behandeling te nemen. Graag vernemen wij uw planning en graag treden wij met u in overleg als die planning onverhoopt risicovol zou zijn voor onze achterban.

Hoogachtend,

(in deze digitale versie van de brief is de handtekening verwijderd)

Dr. X.H.M. Moonen
voorzitter

---

³ Hier merken wij overigens op dat wij ons realiseren dat de cijfers in het Nivel-onderzoek uit 2012 dat ten grondslag ligt een het Capaciteitsplan voor de BIG-opleidingen dat u onlangs heeft ontvangen, verschillen van de huidige cijfers van de NVO. Het aantal orthopedagogen-generalist zijnde niet tevens Wet BIG-geregistreerd valt lager uit in het Nivel-onderzoek. Daarover is reeds contact geweest met het Nivel en het Capaciteitsorgaan. Uit overleg blijkt dat het verschil voortkomt uit twee zaken. Ten eerste is er sprake geweest van verschillende ijkmomenten waarop de gegevens verzameld zijn. Ten tweede is het vertrekpunt van het Nivel destijds de groep BIG-geregistreerden geweest en niet expliciet de groep orthopedagogen-generalist. Bovendien is de groep waarvan destijds geen (actuele) werkveld gegevens bekend waren bij de NVO niet (geheel) meegenomen in de steekproef van het Nivel. Voor toekomstige capaciteitsplannen zullen wij ons met het Capaciteitsorgaan inspannen om deze divergentie op te lossen.

Beknopt competentieprofiel orthopedagoog-generalist

Een NVO Orthopedagoog-Generalist is in staat en bereid te handelen volgens de beroepsethische regels, zoals neergelegd in de Beroepscode (oktober 2008) van de NVO. Dat wil zeggen dat hij handelt vanuit respect voor de rechten, de waardigheid en de gelijkwaardigheid van cliënten. Hij richt zich op het belang en welzijn van anderen.

De NVO Orthopedagoog-Generalist beschikt over de hieronder genoemde beroepsspecifieke competenties en heeft de verantwoordelijkheid die competenties op peil te houden. Hij doet dat door zich op de hoogte te blijven stellen van relevante wetenschappelijke en maatschappelijke ontwikkelingen. De NVO Orthopedagoog-Generalist is breed inzetbaar in het orthopedagogische werkveld.

De NVO Orthopedagoog-Generalist is in staat om:

1. vanuit een kritische, professionele en academische attitude onderzoeken en ontwikkelingen in het orthopedagogisch vakgebied te volgen;
2. zelfstandig het beroep uit te oefenen (diagnostiek, indicatiestelling en interventies) met oog voor de inbreng van andere disciplines en voor de eigenheid van de orthopedagogische discipline;
3. verantwoording af te leggen van de gevolgde werkwijze in rapportage. Daarbij is vooral aandacht voor de inbreng en invloed van de cliënt;
4. met cliënten een professionele relatie aan te gaan en te onderhouden op basis van de beroepscode;
5. door middel van zorgvuldige diagnostiek vast te stellen hoe opvoedingsproblemen verklaard kunnen worden en welke hulp daarop aansluit. Daarbij wordt gebruik gemaakt van wetenschappelijk verantwoorde methoden en procedures;
6. af te wegen welk hulpaanbod past bij de hulpvraag van een cliënt(systeem) (indicatiestelling);
7. op grond van diagnostiek en indicatiestelling een zorgvuldige planning, uitvoering en evaluatie van een behandeling te realiseren, die gericht is op het verminderen van opvoedingsproblemen en het optimaliseren van de opvoedingscontext. Bij de behandeling wordt gebruik gemaakt van empirisch beproefde methodieken en werkwijzen;
8. (ortho)pedagogische medewerkers te begeleiden bij de uitvoering van hun professionele handelen en het versterken van de kwaliteit daarvan;
9. bij (ortho)pedagogische medewerkers deskundigheid te bevorderen door het ontwikkelen en aanbieden van passende (bij- en na)scholing.